
Максим Рильський. «Люби природу не як символ...»

Аліна Атаманчук,
учитель-методист ЗОШ № 7
м. Кам'янець-Подільський

Тема. Максим Рильський. «Люби природу не як символ...». Єдність людини і природи, зв'язок між станом людської душі та довкіллям.

Мета: повторити відомості про життя і творчість М.Рильського, проаналізувати ідейно-художній зміст поезії; розвивати вміння виразно і вдумливо читати вірші, відчувати поетичне слово; виховувати почуття любові до рідного краю, дбайливе ставлення до приро-

ди, відповідальність за збереження довкілля.

Тип уроку: засвоєння знань і формування вмінь.

Обладнання: портрет М. Рильського, бібліотечка його творів, ілюстрації до віршів.

Епіграф: *Природа не визнає жартів, вона завжди правдива, завжди серйозна, завжди сувора; вона завжди права; помилки ж і омани виходять від людей.*

Гете

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Перевірка домашнього завдання

Виразне читання напам'ять вивчених поезій.

Бесіда за ілюстраціями до творів.

III. Актуалізація опорних знань

Літературний диктант.

1. Дата народження М. Рильського. (19.03.1895)

2. 1902 року сім'я переїздить із Києва в село... (Романівка).

3. Батько Максима походив з роду... (багатого польського пана).

4. Мати за походженням ... (селянка).

5. Максим названий своїм батьком на честь... (Максима Залізняка).

6. У якому віці написав М. Рильський свій перший вірш? (У 7 років.)

7. Його назва... ("Прошак".)

8. Назва першої поетичної збірки... ("На білих островах".)

9. У якому році збірка була видана? (1910.)

10. У яких навчальних закладах М. Рильський здобував вищу освіту? (У Київському університеті Св. Володимира, потім у Народному університеті в Києві.)

11. Назвіть авторський неологізм із поезії «Осінь-маляр із палітрою пишною...» (Тиходзвонні.)

12. Премію ім. М. Рильського отримують щорічно за... (кращий художній переклад).

IV. Оголошення теми, мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

V. Основний зміст уроку

1. **Вступне слово вчителя.** У поетичній спадщині М. Рильського чільне місце посідає природа, її гармонійна краса та щедрість. Ще з дитинства поет намагався побачити й збагнути таємницю царства природи:

Хіба звичайно шелестить трава,

Коли дитина у садку гуляє?

Ні! Кожная билинка там жива,

Комаха кожна щось розповідає...

Ліричний герой Рильського ніколи не вважав себе «царем природи». Він — її талановита дитина, вірний і дбайливий син, а природа — вічне й невичерпне джерело життя і творчості.

2. Теорія літератури.

Ліричний герой — умовна дійова особа, внутрішній світ якої (думки, почуття, переживання) відображаються в ліриці. Здебільшого вірші написані від першої особи, а тому часто ототожнюють автора і ліричного героя (ліричне «я»). Проте ці поняття не тотожні, бо, розповідаючи про себе, автор водночас розповідає про свій час, настрої і переживання свого покоління, тобто додає вимисел, найтипівіше та найістотніше.

3. Ідейно-художній аналіз поезії «Люби природу не як символ...»

Виразне читання вірша вчителем.

Словникова робота.

У літературознавстві *символ* — це умовне позначення якого-небудь предмета, поняття або явища; художній образ, що умовно відтворює усталену думку, ідею, почуття. В українських піснях наявні традиційні уснопоетичні народні символи: сонце, місяць, зіроньки, човен, терен, верба, весна.

Естет — прихильник відірваного від життя «чистого мистецтва», естетизму; прихильник усього прекрасного, витонченого.

Бесіда за запитаннями.

— Яке слово повторюється на початку рядків вірша в першій строфі?

— Для чого автор використовує анафору (єдинопочаток) «люби»?

Анафора — єдинопочаток, повторення на початку віршових рядків, строф або речень однакових чи співзвучних слів, синтаксичних конструкцій.

— Які епітети використав поет для характеристики природи? (*висоти незміримі, святі глибини, душа могуча*)

— Прочитуйте слова, які підкреслюють головну думку твору.

— Як ви розумієте словосполучення «папіряний поет»?

— Яким поетом хоче бути автор?

Визначення теми та основної думки твору.

Тема: роздуми автора над ставленням до природи та призначенням митця.

Ідея: уславлення любові до природи, уміння пізнати її висоти та зберегти скарби.

Основна думка: Природа — «це мати. Будь же сином, А не естетом. І станеш ти не папіряним — Живим поетом».

Створення грона-характеристики «Природа — мати»

Життя
Здоров'я
Краса
Турбота

Робота з прислів'ями, приказками, загадками про природу (можна запропонувати учням самостійно скласти загадки про природні явища).

Прислів'я

Не звик ліс до наших коліс.

Сади деревину — будеш їсти садовину.

Багато снігу в році — багато хліба в тоці.

Люди дякують дощеві, а подорожній лає.

Якби не було хмар, то ми б не знали ціни сонцю.

Загадки

Зимому гріє, весною тліє,

Влітку помирає, восени оживає.

(Сніг)

Кудись біжать булані,

А поводи в них рвані,

Ні запрягти, ні загнудати,

Ні з батоном їх перейняти.

(Хмари)

Як летів — блискотів.

Як упав — землею став.

(Дощ)

VI. Підсумок уроку

Поезія Максима Рильського — це життєдайне джерело краси й радості людини, яка живиться соками рідної землі, прикрашає рідну землю, вбачає своє теперішнє і майбутнє в єдності з рідною землею.

Людина, на думку поета, не повинна панувати над природою так, як завойовник панує над чужим народом. Відповідно до законів природи люди мають своєю працею і розумом надавати їй нової, вищої краси.

У творах М. Рильського звучить заклик ставитися до природи розумно й гуманно, бо вона — мати, яка дає щедрі матеріальні й духовні дари людині. Своє призначення як людини і поета він вбачає не лише у вираженні любові до природи та оспівуванні її краси, а й у синівській турботі про матінку-природу, чого навчає й нас, мешканців одного великого дому — Земля.

VII. Домашнє завдання

Написати творчу роботу «Що розповів мені старезний дуб».